

УДК 784.6:7.092

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/62-2-7>**Олександра ЛОКТИОНОВА-ОЙЦЮСЬ,**

orcid.org/0000-0002-0865-0150

незалежна дослідниця

(Київ, Україна) sashaloktionova959@gmail.com

СВІТОВИЙ ШЛЯГЕР ЯК ОБ'ЄКТ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ЕСТРАДНОГО ВОКАЛІСТА В УКРАЇНСЬКИХ МУЗИЧНО-ТЕЛЕВІЗІЙНИХ ПРОЄКТАХ

У статті розкриваються питання інтерпретації естрадним вокалістом світового шлягера в контексті створення індивідуального виконавського образу в українських музично-телевізійних проєктах. Актуальність роботи пов'язана з потребою більш глибокого аналізу музичної складової виконавської інтерпретації музичних творів естрадними співаками у вокальних талант-шоу, зокрема характеристики виконавського образу, створеному артистом у процесі художньої інтерпретації пісенного твору-шлягера. Аналітичним матеріалом дослідження стала інтерпретація пісні «Le temps des cathédrales» («Час соборів») французько-канадського мюзиклу «Notre Dame de Paris» («Собор Паризької Богоматері») українськими співаками Павлом Табаковим, Дмитром Єременком та Василем Кухарським у програмах українських музично-телевізійних проєктах «Шанс», «Голос країни», «Х-фактор». У роботі визначено складові виконавського образу естрадного вокаліста з рахуванням специфіки вокальних талант-шоу: індивідуальні якості вокаліста, його професійна мистецька підготовка, обраний для інтерпретації вокальний твір, продюсерське рішення музичного номеру. Аналіз трьох виконавських інтерпретацій пісні «Le temps des cathédrales» українськими артистами показав, що ця композиція є вдалим зразком конкурсного твору для вокальних шоу. Для учасників музично-телевізійних проєктів «Шанс», «Х-фактор» та «Голос країни» вона відкрила шлях для подальшої участі в цих вокальних талант-шоу. Пісня «Le temps des cathédrales» надає можливість як слідувати усталеному виконавському канону, що ми бачили в інтерпретаціях Павла Табакова та Дмитра Єременка, так і його порушувати (виконавська версія Василя Кухарського). В усіх номерах можна знайти недоліки, однак кожен образ – як традиційний, так і новаторський, є по-своєму переконливим, що доведено підтримкою глядачів та суддів проєктів.

Ключові слова: естрадний вокаліст, українські музично-телевізійні проєкти, інтерпретація, виконавський образ, світовий шлягер.

Oleksandra LOKTIONOVA-OITSUS,

orcid.org/0000-0002-0865-0150

Independent Researcher

(Kyiv, Ukraine) sashaloktionova959@gmail.com

THE WORLD HITS AS AN OBJECT OF INTERPRETATION POP VOCALIST IN UKRAINIAN MUSIC AND TELEVISION PROJECTS

The article reveals the issues of interpretation by pop singers a world hit in the context of creating an individual performance image in Ukrainian music and television projects. The relevance of the work is related to the need for a deeper analysis of the musical component of the performance interpretations of musical works by pop singers in vocal talent shows, in particular, the characteristics of the performance image created by the artist in the process artistic interpretation of a hit song. Analytical material the research became the interpretation of the song “Le temps des cathédrales” (“Time cathedrals”) of the French-Canadian musical “Notre Dame de Paris” (“Cathedral Our Lady of Paris”) by Ukrainian singers Pavlo Tabakov, Dmytro Yeremenko and Vasyl Kuharskyi in programs of Ukrainian music television projects “Chance”, “Voice of the country”, “X-factor”. At work the components of the performing image of a pop vocalist are defined and counted specifics of vocal talent shows: individual qualities of the vocalist, his professional artistic training, a vocal piece chosen for interpretation, production decision of a musical number. Analysis of three executive interpretations of the song “Le temps des cathédrales” by Ukrainian artists showed that this composition is a good example of a competition piece for vocal shows. For of the music and television projects “Chance”, “X-factor” and “Voice countryv it opened the way for further participation in these vocal talent shows. The song “Le temps des cathédrales” provides opportunities to follow the established performance canon, which we saw in the interpretations of Pavel Tabakov and Dmytro Yeremenko, and to violate him (executive version of Vasyl Kuharskyi). In all performances, you can find flaws, but every image is like traditional, as well as innovative, is convincing in its own way, which is proven support of viewers and project judges.

Key words: pop vocalist, Ukrainian music and television projects, interpretation, performing image, world hit.

Постановка проблеми. Кар'єру естрадного вокаліста сьогодні важко уявити без участі у конкурсах, які дають йому можливість шліфувати професійну майстерність та шукати власний індивідуальний образ. Серед численних вокальних конкурсів особливе місце посідають музично-телевізійні проекти, передусім вокальні талант-шоу, які дають можливість молодому артисту отримати миттєву популярність серед глядачів навіть у тих випадках, коли він не проходить на наступний етап змагань. І хоча участь в музично-телевізійних проектах не гарантує співакові подальшу карколомну кар'єру на естраді або в шоу-бізнесі, саме участь у вокальних талант-шоу відкриває перспективи пошуку своєї творчої індивідуальності, часто за допомогою музичних продюсерів, зустріч з якими відбувається в рамках того чи іншого музично-телевізійного проекту. Формат українських вокальних талант-шоу передбачає виконання співаками національних та світових шлягерів, які підбираються індивідуально продюсерами з урахуванням рис індивідуальності конкурсанта та специфіки телевізійного проекту. Від оригінальності інтерпретації пісенного твору залежить подальший рух співака в шоу, і найважливішим для вокаліста стає створення максимально яскравого художнього образу.

Аналіз досліджень. Українська музична естрада є предметом дослідження багатьох науковців (О. Бойко, І. Бобул, Н. Дрожжина, У. Конвалюк, В. Конен, М. Мозговий, Т. Рябуха, Т. Самая, В. Тормахова, О. Шевченко, І. Шнур та ін.), проте лише в роботах К. Станіславської (Станіславська, 2016; Станіславська, 2020), Т. Совгири (Совгира, 2018) та М. Дружинець (Дружинець, 2016; Дружинець, 2019) підіймаються питання музичного телебачення та вокальних талант-шоу. Однак в зазначених працях подається або характеристика телевізійної естради як такої, або розглядається специфіка музично-телевізійних проектів під різним кутом зору, подекуди доволі далеким від музичного. Саме тому виникає потреба більш глибокого аналізу музичної складової виконавської інтерпретації музичних творів естрадними вокалістами в музично-телевізійних проектах, зокрема характеристиці виконавського образу, створеному співаком у процесі художньої інтерпретації пісенного твору-шлягеру.

Мета статті полягає у характеристиці інтерпретації естрадним вокалістом світового шлягеру в контексті створення індивідуального виконавського образу в українських музично-телевізійних проектах.

Виклад основного матеріалу. Виступ естрадного вокаліста та його інтерпретація пісенного шлягеру є центральним компонентом телевізійного вокального талант-шоу. Оригінальність інтерпретації базується на органічності виконавського образу, який був створений співаком в рамках музично-телевізійного проекту. Зупинимось більш детально на понятті виконавського образу, оскільки воно є новим для українського музикознавства. Ми виділяємо його чотири складові: індивідуальні якості вокаліста, його професійна мистецька підготовка, обраний для інтерпретації вокальний твір та видовишне рішення музичного номеру. Щодо останнього компонента, то видовишна складова є зоною відповідальності режисера, однак в контексті музичних талант-шоу загальне художнє рішення номеру багато в чому залежить від продюсера. Тому четвертою складовою виконавського образу естрадного співака в музично-телевізійних проектах є не режисерське, а продюсерське рішення музичного номеру.

Індивідуальні якості вокаліста включають такі аспекти, як фізичний стан, зовнішність, темперамент, інтелектуальні здібності, духовність та ціннісні орієнтири, працездатність, психологічна витримка, вокальні й акторські дані, харизма тощо. Усі вони визначають особистість виконавця, а тому є невід'ємною складовою у створенні виконавського образу під час інтерпретації пісенного твору.

Професійна мистецька підготовка передбачає володіння вокалістом своїм голосом, зокрема сучасними вокальними прийомами, розвинене метроритмічне відчуття, чітку артикуляцію та дикцію. До професійної майстерності естрадного вокаліста належать також сценічні й хореографічні навички. Вокальна майстерність, доповнена театральною і хореографічною підготовкою, становить необхідне підґрунтя для створення яскравого виконавського образу, як на концертній естраді, так і на телевізійних вокальних талант-шоу.

Пісенний твір, обраний для інтерпретації естрадним вокалістом, у тому числі для телевізійного музичного проекту, є вихідною точкою для виконавської інтерпретації. Фактично ми говоримо про виконавський образ, створений співаком у тому чи іншому пісенному творі. Правильний вибір пісні учасником телевізійного шоу, який співвідноситься з його індивідуальними якостями і професійною підготовкою, є запорукою створення художньо переконливого виконавського образу, що відкриває можливості продовжити участь у змаганнях та отримати перемогу.

Продюсерське рішення музичного номера в рамках телевізійного проекту включає такі

аспекти, як формат телешоу, сценічне рішення естрадного номера та імідж виконавця. Продюсерська складова у рішенні номера є невід'ємним компонентом телевізійних музичних талант-шоу, водночас вона є найбільш суперечливою, оскільки часто входить у протиріччя з прагненням молодого артиста знайти власну творчу індивідуальність. Втім, нерідко саме продюсери допомагають молодому виконавцеві у створенні власного виконавського стилю.

Окрім питань іміджу та сценічного рішення вокального номеру, продюсери обирають для співака пісенний твір для майбутньої інтерпретації. Як правило, це шлягерна композиція, відома слухачам і телеглядачам, яка стає для молодого вокаліста об'єктом художнього рішення та створення індивідуального виконавського образу. Розглянемо особливості інтерпретації світового шлягеру українськими виконавцями, створеними у музичних телепроєктах XXI століття.

Пісенна композиція “Le temps des cathédrales” («Час соборів») є початковою частиною всесвітньо відомого французько-канадського мюзиклу “Notre Dame de Paris” («Собор Паризької Богоматері»), який був написаний за мотивами однойменного роману французького письменника Віктора Гюго. Автори мюзиклу – композитор Рікардо Коччанте (Riccardo Cocciante) та поет Люк Пламодон (Luc Plamondon) працювали над твором з 1993 по 1998 рік.

Мюзикл “Notre Dame de Paris» складається з 30 пісенних творів, і три з них стали світовими хітами – “Belle” , “Dansemon Esmeralda” та «Le temps des cathédrales” . Пісня “Le temps des cathédrales” відкриває мюзикл та анонсує його події. Час соборів – це минулий час, про який розповідатимуть нашим сучасникам людьми, що жили в далекому минулому. Вони кохали, писали вірші, будували собори, мріяли підійматися до зірок, вірили в майбутнє людства. Однак завершується твір зовсім не оптимістично: «Минули дні соборів, натовп варварів біля воріт міста. Нехай увійдуть ці язичники, ці вандалі, кінець цього світу передбачається на двохтисячний рік» (“Il est foutu le temps des cathédrales / La foule des barbares / Est aux portes de la ville / Laissez entrer ces païens, ces vandales / La fin de ce monde / Est prévue pour l’an deux milles”). І хоча ці слова писалися напередодні нового тисячоліття (мюзикл було завершено та поставлено у 1998 році), коли есхатологічна тематика була надзвичайно популярною, сьогодні ми бачимо, що вони у чомусь виявилися пророчими...

Пісня “Le temps des cathédrales” стала всесвітньовідомим шлягером завдяки і тексту, і музиці

твору. Пісня написана у куплетній формі з приспівом. Вона має два куплети, де перший завершується приспівом, а другий – тричі повторений приспівом. Трикратне звучання приспіву пояснюється тим, що останній, третій раз він звучить з новим, повністю протилежний за змістом попередньому, текстом, який ми навели вище. Також незвичайним є не одноразова, а двократна модуляція приспіву (c-moll – d-moll – e-moll), зроблена поспіль. Безумовно, остання модуляція мала на меті привернути увагу до нового тексту приспіву.

Мелодія пісні має речитативно-мелодекламаційні (куплет) та декламаційно-кантиленні (приспів) елементи, що характерно для пісень-шлягерів. У творі явно відчутні риси французького шансону XX століття, який став символом музичної культури країни. Зі шлягерних елементів виділимо використання золотої секвенції, яка є гармонічною основою і заспіву, і приспіву. Можна було б сказати, що автор зловживає секвенційним рухом, який часто ототожнюють з банальністю або кліше, однак пісня має свою «родзинку». Нею є початок приспіву, який завдяки подовженню першої фрази та відхиленню від квадратної метрики «чіпляє» вухо слухача і відразу ж привертає увагу та миттєво запам'ятовується.

Відзначимо вокальні складнощі, які очікують співака при виконанні твору “Le temps des cathédrales”, оскільки зазначена висхідна мелодична фраза охоплює широкий діапазон у майже 2 октави, що є неабиякою вокальною складністю. Отже, для вокалістів, що беруть участь у вокальних шоу, твір є вирашним через свою шлягерність, однак потребує хорошої вокальної школи.

Розглянемо три різні інтерпретації пісні “Le temps des cathédrales”, які виконувались різними співаками в музично-телевізійних проєктах «Шанс», «Х-фактор», «Голос країни».

У 2005 році у програмі «Караоке на майдані» перемагає **Павло Табаков**, який відповідно до правил потрапляє до п'ятого сезону музичного телепроєкту «Шанс», де виконує пісню “Le temps des cathédrales” (<https://youtu.be/NDJ5LKOJYeU>). Завдяки підтримці глядачів він стає фіналістом та в результаті здобуває перемогу. Пізніше співак брав участь в інших телешоу, зокрема у 2010 році Павло Табаков дійшов до півфіналу другого сезону шоу «Україна має талант» та у 2012 році став переможцем другого сезону музично-телевізійного проєкту «Голос Країни».

Згідно з практикою шоу «Шанс», співакові була представлена готова фонограма, яка записана відповідно до класичного звучання пісні “Le temps des cathédrales” у мюзиклі. В аранжуванні

йде акцент на звук синтезованих інструментів відповідно до естетичних смаків того часу.

Павло Табаков співає під плюсовий запис відповідно до практики шоу «Шанс», а тому продемонструвати «живий» вокал співак не мав можливості. Тож судити про вокальну техніку і професійну підготовку слухач має можливість лише з фонограми. Тим не менше, високий професіоналізм естрадного співака та ліричний тембр співака одразу привертає увагу глядача.

У першому куплеті, відповідно до авторського тексту, співак використовує декламаційний тип співу, де його голос звучить легко. У приспіві він розкриває силу та тембрацію свого голосу у всій повноті, демонструючи об'ємне звучання: в кульмінаційній частині твору голос звучить насичено і тембрально забарвлено. Складний з вокальної точки зору мелодичний хід на початку приспіву він проспівує з легкістю та чистою інтонацією, і не лише в оригінальній тональності, а й після першої та другої модуляції.

Відмітимо непогану французьку вимову українського співака, яка, безумовно, не є ідеальною, як у Брюно Пелет'є (Bruno Pelletier) – канадського співака, виконавця ролі Гренгуара у першій, класичній постановці мюзиклу. Також не можемо не відзначити, що Павло Табаков видозмінив текст пісні, а саме текст приспіву есхатологічного змісту виконав не останнім, а передостаннім, завершив пісню на оптимістичній ноті. Ймовірно, це було зроблено співаком свідомо, оскільки апокаліптичні настрої в середині 2000-х років вже були неактуальними.

Сценічний імідж співака був достатньо простим: з короткою зачіскою, одягнений у сіру сорочку з візерунками, чорні брюки та туфлі. Балет, який супроводжував спів, був одягнений у чорне вбрання.

На відміну від багатьох постановок концертних номерів у проєкті «Шанс», які були видовищними, але часто входили у протиріччя зі змістом пісні, у даному випадку концертний номер був добре опрацьований та гармоніював пісенному твору. У першому куплеті співак сидить за інструментом, у другому підіймається і продовжує виконання на сценічному майданчику. Жести та міміка співака відповідають емоційному настрою пісні, доповнюючи його сценічний образ. У номері позаду виконавця ми бачимо хореографічну постановку, де дві пари, яка зв'язана стрічками, поступово їх розв'язують, а символічне звільнення від пут відбувається в кульмінаційний момент пісні.

В цілому ми оцінюємо виконавський образ Павла Табакова, створений у пісні “Le temps des

cathédrales” як органічний, оскільки у ньому гармонічно поєднувалися вдало підібрана пісня, професійний вокал, коректна постановка номера та індивідуальні якості співака (зовнішність, харизма).

У четвертому сезоні вокального шоу «Голос країни», що відбувся у 2014 році, на «сліпих» прослуховуваннях пісня “Le temps des cathédrales” була виконана дев'ятнадцятирічним **Дмитром Єременком** із Запоріжжя (<https://youtu.be/aVURyxATi0o>). На кастингу цього музично-телевізійного проєкту вокаліст згідно правил проспівав тільки частину пісні – перший куплет з приспівом та половину другого куплету з одним приспівом, оскільки на першому етапі шоу тренери оцінюють, перш за все, голос виконавця, а тому таке скорочення допустиме. Згідно з правилами, Дмитро Єременко виконував пісню «наживо» у супроводі інструментального ансамблю. Для цього виступу було здійснене оригінальне аранжування.

Пісня “Le temps des cathédrales” в оригінальній тональності написана для тенора. Для Дмитра Єременка, що має баритон, твір було транспоновано (a-moll замість c-moll). Не можна не відмітити красивий, оксамитовий, насичений тембр голосу співака, який відразу привертає увагу слухача. Співак демонструє вокальну техніку та володіння вокальними прийомами, однак при виконанні першого приспіву він не впорався з інтонацією. Проте це, врешті решт, не вплинуло на тренерів, два з яких повернулися і надали можливість Дмитру продовжувати змагання.

У вокальному відношенні Дмитро Єременко притримується класичного канону виконання пісні “Le temps des cathédrales”, однак при виконанні другої половини першого куплету дещо видозмінює мелодію, надаючи їй більшої речитативності.

«Сліпі» прослуховування не передбачають концертного номеру, тому виконавець знаходиться один сцені, яка традиційно прикрашена емблемою музичного телепроєкту «Голос країни» в червоно-чорних кольорах. Міміка й жести співака стримані та відповідають змістовому наповненню пісні. Щодо іміджу артиста, то Дмитро Єременко притримується класичного канону: він одягнений в чорний вельветовий піджак з білою сорочкою, чорні джинси та чорні туфлі. Приваблює й приємна зовнішність співака, його культура співу, красива французька вимова.

Голос молодого співака зацікавив двох вокальних тренерів – відомого українського рок-співака Святослава Вакарчука та грузинську естрадну співачку Тамару Гвердцители. Святослав Вакарчук зауважив, що Дмитро Єременко має впізнаваний тембр, а подача та манера виконання є цілком

професійними. Тамара Гвердцителі відзначила вдалий вибір репертуару, наголосила, що на сьогоднішня пісня “Le temps des cathedrales” є сучасною класикою. Дмитро обрав Тамару Гвардцителі як свого тренера у подальшому змаганні в шоу.

Виконавський образ Дмитра Єременка в пісні “Le temps des cathedrales» орієнтувався на інтерпретаційний канон, який вже склався на світовій сцені. «Родзинкою» співака став його тембр, адже цю пісню зазвичай виконують тенори, і оксамитове баритонове звучання додало нових фарб до численних інтерпретацій твору. Попри неточності у виконанні складного пасажу на початку приспіву, співак продемонстрував володіння голосом та високу культуру співу. Таким чином можемо стверджувати, що виконавський образ вийшов вдалим і був оцінений як слухачами, так і журі.

У 2019 році на кастингу десятого сезону музичного шоу «Х-фактор» тридцятисемирічний актор театру та кіно **Василь Кухарський**, який не є професійним співаком, виконав пісню “Le temps des cathedrales” (<https://youtu.be/4egICTuze1M>). На кастингу музично-телевізійного проекту співак, відповідно до формату цього етапу, заспівав лише фрагмент пісні, а саме перший куплет та три кінцевих приспиви.

Для виступу Василя Кухарського було взято оригінальну фонограму пісні, яку було скорочено для цього виступу. Виконання було «живим», де артист мав можливість показати себе не лише як актора, а й співака. Спробуємо цей виступ оцінити з вокальної точки зору. Безумовно, відсутність класичної вокальної підготовки була відчутна. Якщо декламаційно-речитативний фрагмент був на висоті, то більш у складному для непрофесійного співака приспіві з широким діапазоном був відчутний певний брак вокальної техніки. Співак має оригінальний тембр, який відзначений легкою хрипотою. Серед прийомів, які продемонстрував Василь Кухарський – гроул і белтінг, які більш притаманні рок-музиці, ніж класичній естраді, і артист ними вміло користується. Якщо говорити про французьку вимову, то вона у Василя Кухарського не була такою, яку ми звикли чути в цій пісні.

Певні інтонаційні неточності й недостатня вокальна техніка повною мірою компенсувалися неабиякою харизмою та акторськими здібностями Василя Кухарського. У даному випадку ми можемо говорити про феномен акторського співу, де вокальна майстерність виходить на другий план, а на першому місці – акторська гра, де спів є лише його частиною. Враховуючи, що пісня “Le temps des cathedrales” є частиною мюзиклу, такий підхід є цілком коректним, враховуючи сучасну

практику ставити мюзикли в музично-драматичних театрах, де головні ролі виконують не професійні співаки, а актори з вокальною підготовкою.

Оскільки цей відбірковий етап шоу не передбачає сценічної або хореографічної постановки номеру, звернемо увагу на імідж виконавця та його сценічну майстерність. Акторську підготовку для створення виконавського образу Василь Кухарський використав на всі сто відсотків – його міміка та жести повністю відповідали тому, про що він співавав. Проте образ виконавця був створений передусім завдяки його іміджу. Співак був одягнений у кежуал стилі: біла майка, сіра сорочка, грубі черевики, хрестик на шиї, сережка у вусі. Брутальний образ, створений Василем Кухарським, на перший погляд, дисонував зі змістом пісні. Однак зазначимо, що цей дисонанс був пов’язаний з певного роду штампами, які за 20 років утворилися під час виконання цього твору. На нашу думку, образ, створений співаком-актором, став ілюстрацією тих рядків пісні, які розповідають про нашість варварів наприкінці світу.

Слухачам виконання Василя Кухарського надзвичайно сподобалося, і глядачі у залі підтримали його бурхливими оплесками. Три члени журі – естрадна співачка Настя Каменських, український співак і актор Андрій Данилко та всесвітньовідомий італійський співак, що працює в жанрі класичного кросовера, Алессандро Сафіна підтримали артиста, лише продюсер Ігор Кондратюк відзначив недосконалу вокальну складову і проголосував проти.

Отже, виконавський образ Василя Кухарського у пісні “Le temps des cathedrales” був несподіваним, неочікуваним, проте переконливим і для слухачів, і для більшості суддів попри недосконалий вокал. Відхід від виконавських шаблонів та акторські здібності дали можливість співакові пройти далі. Але вже у наступному турі Василь Кухарський вибуває зі змагань, оскільки у вокальному шоу головною є вокальна майстерність виконавця.

Висновки. Аналіз трьох виконавських інтерпретацій пісні “Le temps des cathedrales” українськими артистами показав, що ця композиція є вдалим зразком конкурсного твору для вокальних шоу. Для учасників музично-телевізійних проєктів «Шанс», «Х-фактор» та «Голос країни» вона відкрила шлях для подальшої участі в цих вокальних талант-шоу. Пісня «Le temps des cathedrales» надає можливості як слідувати усталеному виконавському канону, що ми бачили в інтерпретаціях Павла Табакова та Дмитра Єременка, так і його порушувати (виконавська версія Василя Кухар-

ського). В усіх номерах можна знайти недоліки, торський, є по-своєму переконливим, що доведено підтримкою глядачів та суддів проєктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дружинець М. І. Вокальні талант-шоу як феномен культури: різноаспектні проблеми. *Tradiție și inovare în cercetarea științifică*: ediția a 6-a, dedicată Anului Profesorului Nicolae Filip: Materialele Colloquia Professorum din 29 septembrie 2016. Bălți: S. n., 2017. Vol. 1. P. 74–79.
2. Дружинець М. І. Пісенний конкурс Євробачення та вокальні телевізійні талант-шоу як фактор європеїзації та євроінтеграції української культури. *Мистецтвознавчі записки*. 2019. Вип. 35. С. 280–287.
3. Совгира Т. І. Телестрада у контексті сценічно-екранної взаємодії. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2018. 188 с.
4. Станіславська К. І. Мистецьке шоу: маніпуляція мистецтвом чи мистецтво маніпуляції? *Науковий вісник Київського національного університету театру кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого*. 2020. Вип. 26. С. 109–113.
5. Станіславська К. І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури / вид. друге, перероб. і доп. Київ: НАК-ККіМ, 2016. 352 с.

REFERENCES

1. Druzhinets, M. I. (2017). Vokalni talant-shou yak fenomen kultury: riznoaspektni problemy [Vocal talent shows as a cultural phenomenon: multifaceted problems]. *Tradiție și inovare în cercetarea științifică*: ediția a 6-a, dedicată Anului Profesorului Nicolae Filip: Materialele Colloquia Professorum din 29 septembrie 2016. Bălți: S. n., 2017. Vol. 1. P. 74–79 [in Ukrainian].
2. Druzhinets, M. I. (2019). Pisennyi konkurs Yevrobachennia ta vokalni televiziini talant-shou yak faktor yevropeizatsii ta yevrointehratsii ukrainskoi kultury [Eurovision song competition and vocal television talent shows as a factor of Europeanization and European integration of Ukrainian culture]. *Mystetstvoznavchi zapysky*. Issue 35. P. 280–287 [in Ukrainian].
3. Sovgyra, T. I. (2018). Telestrada u konteksti stsenichno-ekrannoi vzaiemodii [TV variety art in the context of stage-screen interaction]. Kyiv : Vyd. tsentr KNUKiM. 188 p. [in Ukrainian].
4. Stanislavska, K. I. (2020). Mystetske shou: manipuliatsiia mystetstvom chy mystetstvo manipuliatsii? [Art show: manipulation of arts or art of manipulation?]. *Naukovyi visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu teatru, kino i telebachennia imeni I. K. Karpenka-Karoho*. Issue 26. P. 109–113 [in Ukrainian].
5. Stanislavska, K. I. (2016). Mystetsko-vydovyshchni formy suchasnoi kultury [Artistic and performing forms of modern culture]. Kyiv : NAKKKiM. 352 p. [in Ukrainian].